

DEPUTAT ÎN PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 105

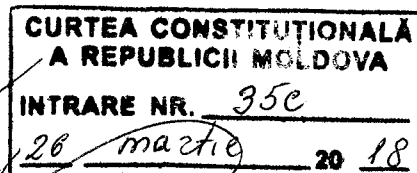
www.parlament.md

09 februarie 2018

CD nr. 15

Curtea Constituțională a Republicii Moldova

În conformitate cu prevederile art. 135 alin. (1) lit. c), art. 141 alin. (1) lit. b) din Constituția Republicii Moldova, a art. 4 alin. (1) lit. c) al legii cu privire la Curtea Constituțională și art. 63 lit. a) din Codul jurisdicției constituționale, solicităm avizarea proiectului de Lege pentru modificarea și completarea Constituției Republicii Moldova.

Anexă:

1. Proiectul de lege;
2. Nota informativă;

Deputați în parlament:

[List of signatures of Members of Parliament]
Valentina Buliga
VS Blagoda
Cornel Pădurevic
Chiorescu Iurie
C. Mihalache
A. REȘETNICU
R. Holochei
Bogdan V. Mîrșan
Valentina Kozlov
Olga Bocu
Kucenok Cepren
Dygunok Kerpun
Golovik Boris
Luchinac Elena
Tutu Constantin
Căzăreni Demian
A. Zărooduk
V. Ștefan
I. Dăncuș
S. Sîrbu
A. Ștefan
R. Holochei
S. Sîrbu
A. Bănică
G. Balmaș
P. Pășcuț

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

LEGE

**pentru modificarea articolului 50 și a articolului 51
din constituția Republicii Moldova**

Parlamentul adoptă prezenta lege Constituțională.

Articolul I. Articolul 50 din Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29 iunie 1994 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1994, nr. 1), cu modificările ulterioare se modifică după cum urmează:

1. în alineatul (3), cuvântul "*handicapați*" se înlocuiește cu sintagma "*cu dizabilități*";

Articolul II. Articolul 51 din Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29 iunie 1994 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1994, nr. 1), cu modificările ulterioare se modifică după cum urmează:

1. În titlu, cuvântul "*handicapate*" se înlocuiește cu sintagma "*cu dizabilități*";

2. La alineatul (1), cuvântul "*handicapate*" se înlocuiește cu sintagma "*cu dizabilități*";

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

NOTĂ INFORMATIVĂ
la proiectul de lege pentru modificarea articolului 50 și a articolului 51
din Constituția Republicii Moldova

Prezentul proiect de lege este elaborat pentru modificarea Constituției Republicii Moldova.

Proiectul este elaborat și înaintat în temeiul art. 73, art. 141 și art. 143 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova și a art. 47 din Regulamentul Parlamentului, acte care stabilesc dreptul la inițiativă legislativă a deputatului în Parlamentul Republicii Moldova.

Scopul prezentei modificări este de a proteja, asigura și promova condiții de egalitate în exercitarea deplină a drepturilor și libertăților fundamentale a persoanele cu dizabilități precum și respectul pentru demnitatea lor.

Temei pentru elaborarea proiectului dat a servit **Raportul Avocatului Poporului privind respectarea drepturilor și libertăților omului în Republica Moldova în anul 2016** și Convenția Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu dizabilități semnată inclusiv de Republica Moldova în data de 30 martie 2007.

Odată cu ratificarea Convenția Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu dizabilități, Republica Moldova și-a asumat angajamentul de implementare a prevederilor acesteia prin prisma ajustării legislației naționale la cerințele convenției.

Reiterând poziția menționată în Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, este net **esențială interzicerea tuturor tipurilor de discriminare contingentă (posibilă) pe criterii de dizabilitate**, respectiv garantarea persoanelor cu dizabilități cu protecție juridică egală și efectivă împotriva discriminării de orice fel.

Avocatul poporului dar și deputații semnatori ai inițiativei legislative susțin aspirațiile Convenției privind interpretarea bazată pe modelul social a noțiunii de "persoană cu dizabilități" considerând noțiunea actuală din Constituția Republicii Moldova de "persoane handicapate" una nu doar învechită dar și cu un caracter discriminatoriu în raport cu persoanele cu necesități speciale.

Este de remarcat faptul că, cuvintele percepute la nivel conștient și subconștient injurioase, or, utilizate voalat prin eufemisme, sunt întipărite în societatea noastră, prim urmare, se consideră impetuoasă modelarea și reconfigurarea sub aspect estetic a percepției arhaice, astfel eradicând acțiunile involuntare, involuate, apriori identificate eronat dar, abordabile ca fiind denigratoare în adresa unor categorii de cetățeni cu necesități speciale. Prejudecățile adesea se extind, în măsură se promovează nerecunoașterea abilităților persoanelor cu dizabilități și oricărei contribuții acestora pe piața muncii inclusiv la locul de muncă, ceea ce reprezintă o încălcare gravă a principiilor eticii, moralei și moravurilor într-o societate civilizată.

În general caracterul discriminatoriu și denigrator al noțiunii de "persoană handicapată" este întărit de sensul etimologic și popular al cuvântului "*handicapat*" care în sine cuprinde descrierea unei persoane dezavantajate fizic, persoană cu deficiențe senzoriale sau motorii, ceea ce nu reflectă totalmente intenția reală a descrierii articolului 50 și a articolului 51 din Constituția Republicii Moldova.

Noțiunea de "*persoană cu dizabilități*" se referă la persoana care are o stare **fizică, psihică sau mintală**, care o limitează în deplasare, activitate sau receptare, ceea ce permite extinderea spectrului aplicabilității noțiunii.

La etapa actuală, în procesul de elaborare și implementare a politicilor naționale ce țin de persoanele cu dizabilități se ține cont de Convenția Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu dizabilități și de etica profesională unde noțiunea de "*persoane handicapate*" nu este folosită practic sub nici o formă, aceasta fiind înlocuită cu noțiunea de "*persoane cu dizabilități*" sau "*persoane cu necesități speciale*".

Acest fapt determină repetat necesitatea imperativă de a modifica articolul 50 și articolul 51 din Constituția Republicii Moldova cu sintagmele "cu dizabilități" în loc de "handicapați și handicapate" în sensul ajustării înțelesului articolului la toată gama de persoane care au necesități speciale, pentru a evita discriminarea persoanelor menționate inclusiv pentru facilitarea procesului de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități. Condiția sine-qua-non pentru legea supremă constă în distingerea explicită a tuturor categoriilor de cetățeni cu necesități speciale drept parte integrantă a societății.

În concluzie, oportunitatea cultivării la toate nivelurile a unei atitudini de respect față de drepturile persoanelor cu dizabilități este în continuare actuală și pertinentă. Doar printr-o convergență asemuită de acțiuni, programe de informare și ajustări a legislației în vigoare cu menire să crească gradul de conștientizare a chestiunii persoanelor cu dizabilități, este posibilă spargerea tiparelor și depășirea condiției stării de fapt.

Caroleni Demion

Iuliu Constantin

V. Stodan

Bucovina de Mădărene Sincion

V. Roborescu

Olga Bococ

Viola Mura

Pavlov O.C.

A. Yurilo

Nevenko Cepren

G. Tudor

A. Fagoradus

A. Reșetnicov

Iuliu Constantin

Stefan

A. Bandaru

B. Deache

Stefan

V. Măndru

A. Fagoradus

A. Reșetnicov

Au semnat proiectul deputații:

1. Caraseni Demian
2. Țuțu Constantin
3. Nichiforciuc Eugen
4. Buliga Valentina
5. Pleșca Simion
6. Padnevici Corneliu
7. Chiorescu Iurie
8. Mihalache Corneliu
9. Reșetnicov Artur
10. Apolischi Raisa
11. Mîndru Victor
12. Rotaru Valentina
13. Chisileov Serghei
14. Bacalu Elena
15. Dudnic Cornel
16. Golovin Boris
17. Balmoș Galina
18. Bannicov Alexandru
19. Stati Sergiu
20. Andronachi Vladimir
21. Sîrbu Serghei
22. Sîrbu Oleg
23. Stratan Valentina
24. Raducanu Marcel
25. Gorilă Anatolie
26. Diacov Dumitru
27. Zagorodnîi Anatolie
28. Gudumac Elena
29. Porcescu Petru
30. Lupu Lidia
31. Vremea Igor
32. Dudoglo Nicolai
33. Juravschi Nicolae
34. Olaru Nicolae
35. Grișciuc Simion
36. Hotineanu Vladimir
37. Ogor Oleg
38. Ivanov Violeta